

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE HEYKEL SANATINDA MİTOLOJİK İMGELER

Dilek TOLUYAĞ¹

¹Arş.Gör.Dr. Karatekin Üniversitesi, dilekocalan(at)karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0454-0007

Toluyağ, Dilek. "Geçmişten Günümüze Heykel Sanatında Mitolojik İmgeler". idil, 66 (2020 Şubat): s. 267-282. doi: 10.7816/idil-09-66-09

Öz

Bu makalede, mitolojinin geçmişten günümüze kadar olan süreçte, heykel sanatı içerisinde nasıl yer bulduğu ve günümüz sanatında nasıl tercih edildiğine dair bilgilere yer verilmiştir. Çalışmada, geçmişten günümüze değin mitoloji temalı heykel sanatına ait eserlere değinilerek, bu eserler mitolojik imge kullanımı bağlamında incelenmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca mitolojinin günümüz sanatında nasıl bir noktada durduğuna açıklık kazandırılmaya çalışılmıştır. Sanat tarihine bakıldığında mitoloji ve heykel ilişkisine dair çok sayıda örneğe rastlanmaktadır. Yunan mitolojisi etkisini başta Avrupa sanatı olmak üzere neredeyse tüm dünya sanatlarında göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Mitoloji, Heykel Sanatı, Yunan mitolojisi

Makale Bilgisi

Geliş: 1 Kasım 2019

Düzeltilme: 1 Aralık 2019

Kabul: 2 Ocak 2020

Giriş

Mitler kutsal hikayelerdir. Dünyanın yaratılışını, tanrıların ve ilk erkek ve kadının ortaya çıkışını, kahramanların maceralarını, düzenbazların cüretkarlığını, cennetin, cehennemin doğasını ve zamanın sonu geldiğinde ne olacağını anlatmaktadır. Her toplumun kendine ait miti bulunmaktadır ve bu mitler bir sonraki nesillere aktarılmaktadır (Wilkinson, Philip 2010: 14).

Mitoloji kelimesi ise mit ve mitosları inceleyen ve yorumlayan bilim dalıdır. Mitoloji, bir din ya da bir toplumun kültüründeki tanrılar, kahramanlar, evren ve insanın yaratılışına dair tüm sözlü ve yazılı efsane birikiminin ve bu efsanelerin doğuşlarını, anlamlarını yorumlayıp, inceleyerek sınıflandıran çalışmalar bütünüdür. Bu efsaneler, insanların dünyayı ve kendi yaşamlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olan kutsal hikayelerdir.

Mitoslar, insan tarafından üretildikleri ve kendi içlerinde ortak konular etrafında şekillendikleri için evrensel bir nitelik taşımaktadır. Aynı zamanda toplumların öz değerlerini yansıtmaları açısından da yine toplumlar için ayırt edici özellik taşımaktadırlar. Çünkü mitoslar, o toplumdaki insanların, tamamen o topluma özgü fiziki ve sosyal özelliklerin sınırlarını çizdiği kendi yaşamlarında karşılaştıkları sorunları, heyecanları, korkuları tanımlayışı ve onlarla nasıl mücadele ettiklerini ifade etme çabasıdır. Bu bağlamda mitos, bireylerin gerilimlerinin dışavurumu olduğu için, yaratımı sırasında çözümleri de beraberinde getirerek sadece bireyin ait olduğu o günkü topluma değil, çevresindeki ve sonrasındaki toplumlara da temel oluşturacak ürünler olmuştur. “

Doğa güçlerini ve doğaüstü yaratıkları vurgulayan hayal ürünü öyküler olan bu mitler; doğası gereği sanatla da bağlantılıdır. Sözlü, yazılı yazın ve bütün sanat dallarına konu olan işlenen ve işlendikçe değişen mitoslar ne kadar ozan, yazar ve sanatçı varsa o kadar çok biçim almıştır. Geçmişten günümüze, mitolojiyi değiştiren ve geliştiren sanatçılar günümüze kadar mitolojiyi eserlerinde sıkça kullanmış, kimi zaman doğrudan mitolojik hikâyeleri canlandırarak, kimi zaman da kendi hikâyeleriyle mitlerini yaratarak üretim yapmışlardır. Mezopotamya, Mısır, Yunan, Anadolu, Hint, Maya, Aztek uygarlıklarının inanca dayanan mitolojileri sadece kendi kültür ve sanatı değil, kendinden sonraki kültürlerin sanatsal gelişimi üzerinde de etkin olmuşlardır.

20. yüzyıl heykel sanatında da, ilkçağ uygarlıklarının sanatsal üretimlerinin ve mitolojilerinin etkileri görülmektedir. Fakat günümüz sanatındaki mitolojik anlatımlar, İlkçağ uygarlıklarındaki gibi inançla alakalı olmamakla birlikte, günümüzün siyasal, sosyal ve bilimsel gelişmeleri ve bunlara eleştirel bir bakış amaçlayan metaforlar olarak kullanılırlar.

Mitoloji, ilkel uygarlıkların doğayla olan mücadelesinde bilinmezliğe karşı kurgulanan mitsel öyküler bütünüdür. Bu öykülerde bilinmezliği bilinir kılan, görünmezliği görünür kılan, anlamsızlığı anlamlandıran anlatılar hakimdir. Bu mitsel anlatılar kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze kadar gelmiştir. Kimi edebi bir dille şiirlerde, kimi resimler vasıtasıyla, kimi de heykeller aracılığıyla aktarılmıştır. Maddesel kalıcılığı ve görsel dili en iyi kullanan heykel sanatı, yüzyıllar boyunca mitolojiden beslenmiştir. Mitler heykel olarak hem gücü, hem ölümsüzlüğü, hem de egemenliği varlıklaştırmıştır. Bu açıdan heykelin en önemli kaynaklarından biri mitler olmuştur ve olmaya devam etmektedir. İlkel uygarlıkların üretimi olan heykeller, hem geçmişin mitsel anlatılarını günümüze taşımakta, hem de özel yorumlara referans olarak heykel diline zenginlik katmaktadır. Günümüz biçim diliyle yorumlanan bu heykeller gerek anlam, gerekse plastik zenginlik açısından geçmişle günümüz arasında bir bağ kurmaktadırlar.

Geçmiş, günümüz ve yaşayan efsane adı altında gelecekte bile etkisini sürdürecektir olan mitolojinin, güncel sanatta çeşitli durumlarla karşımıza çıktığı görülmektedir. Geçmişin ve günümüzün çağdaşları ile dönemin güncel anlatıları arasında mevcut olan tüm o ideoloji, kuram, inanç, akım ve düzenin altında mitlerin hissedildiği aralıklar mevcuttur.

Evrenin yaradılışından dünyanın sonuna kadar çeşitli anlatımların özgün çıktıkları olarak karşımıza çıkarak yerel mitlerden kıtaları aşan büyük mitlere kadar, bu denli farklı inanışları içinde toplayan mitolojinin, sanatçıların dışında her insanın ortak sorunlarını yansıtması, varlığının devamlılığının altında yatan nedenlerdir. Sanatçıların geçmişin mitlerini sürekli olarak yeniden ele almaları, algıya hitap eden imgelerden görsel dolu imajlara kadar, ironi, metafor ya da alegorilerle, eserlerini sembol, simge ve motiflerle açıklama girişimleri, sanatın da kendisinin mitoloji gibi özgün bir konumda olduğunu göstermektedir.

Freud, mitosları; insanları bilinçaltı arzuları, istekleri, korku ve iç çatışmalarının birer yansıması olarak yorumlamıştır. Bu korku ve iç çatışmaların nedenleri ise doğa karşısındaki bilinmeze duyulan çözümçü ve uzlaşmacı bilinçaltı tepkisidir. Farklı bir yaklaşım olsa da, tanımlamada simgesel dil belirleyici olmuştur. Freud'un izinden giden Jung ve Joseph Campbell ise mitosların evrensel yönünü vurgulayarak, onları, kolektif bilinçaltının yansıması olarak görmüşlerdir (Çınar, 2006: 4).

Shakespeare göre mitoloji, "iyilerin iyiliklerini, kötülerin kötülüklerini göstermek, çağımızın ne olup olmadığını ortaya koymak" için ayna görevi gören anlatılardır (Campell 2003: 17). Mitolojinin sanattaki yeri ve belirleyiciliği tartışılmaz bir gerçektir. Özellikle Antik Yunan ve Antik Roma mitolojisi, Avrupa başta olmak üzere birçok ülkenin sanatı üzerinde büyük etki yaratmıştır. Afrodite, Venüs, Zeus, Helena, Herkül, Promete, Sisfys, Dionysos, Eros, Narkissos gibi mitolojik karakterler bütün dünya sanatlarının konusu olmuştur. Semboller, semboller ve metaforlar olarak sanat dallarına katılan bu mitoslar, görsel dili en güçlü olan heykel sanatının da vazgeçilmez konularından olmuştur. Fiziksel ve maddesel olarak kalıcı olmasından dolayı bu heykeller, mitosların günümüze aktarılmasında da önemli rol üstlenmiştir. Mitsel öyküler özellikle rölyef ve heykellerle günümüze kadar ulaşmıştır.

Heykel ve Mitoloji

Görsel dilin en güçlü ifadelerinden biri olan heykel sanatı, maddesel kalıcılığı ile mitolojik öykülerin günümüze aktarılmasında son derece önemli bir rol oynamaktadır. İnsanın yaşam döngüsüyle ilişkilendirilen metaforlarla yüklü bu dil; ölüm, doğum, hastalık, iyileşme, evlilik, tarım, iktidar ve inanç gibi insan yaşamıyla ilgili her şeyin içinde varılmaktadır. Özellikle tanrılara atfedilen güçlerin betimlenmesinde bitkiler ve hayvanlar sembolik kurguların kahramanları olur. İlkçağ uygarlıklarından itibaren sanatın tüm alanlarında bu tip metaforlara sıkça rastlanmakla birlikte, çoğu zaman görsel sanatların önemli bir kaynağı olan mitolojilerde, yani topluluğun ortak dilini temsil eden kültürel öğeler içinde yer almaktadır. Heykellerde ve rölyeflerdeki betimlemelerde, bu mitsel öğelerin gücü net bir şekilde görülmektedir.

Eski Mısır inancında Tanrıça İsis kültü; oldukça geniş bir nüfuz alanına sahip olmuştur. Kült inancı Roma'ya kadar uzanan İsis; Dünya ve Ay tanrıçası olma görevini üstlenmiştir. Diğer taraftan Yunan tanrıçası Demeter gibi gizemin ve sırların tanrıçası olarak da bilinen İsis ile Meryem'in Sırrı arasındaki benzerlik yine konumuz açısından önemlidir. Eski Mısır inancında, Horus'un mucizevi bir şekilde İsis'den doğduğuna ve İsis'in bu yanı ile karanlığı defeden ışık olduğuna inanılırdı.

Osiris Mısır kültüründe en önemli tanrılardan biridir. Efsaneye göre Osiris, kardeşi İsis'e aşık olur ve onunla evlenir. Birlikteliklerinden şahin başlı Horus doğar. Osiris mısır inancına göre bu dünyada kural koyucudur. Aynı zamanda tarımın ve bereketin simgesidir (Görsel 1).

Görsel 1. Horus, Osiris ve İsis, 19. Sülale dönemi.

Anadolu'da, İsis'in yerini Kibele kültürünün aldığı görülmektedir. Kybele (Kibele), Frig (Phrygia) ana tanrıçasıdır, toprak ve bereketi sembolize etmektedir (Görsel 2). Dünyanın bütün bölgelerinde yaygın olarak rastlanılan bu Ana Tanrıça inancı modern zamanlarda bile "Doğa Ana" olarak karşımıza çıkan bu küresel inancın temeli Anadolu topraklarına dayanmaktadır. Göbeklitepe'nin hayvan ve doğa temelli yapısının, Kibele inancının temelini attığı varsayılmaktadır. Kibele, Yunan mitolojisinde Artemis, Roma mitolojisinde ise Diana olarak bilinmektedir. Adını Hitit tanrıçası Kubaba'dan aldığına inanılan ve Anadolu'da en yaygın tapınılan tanrıçalardan en önemlisi olan Kibele, M. Ö. 6000 civarında Anadolu'da en parlak dönemini yaşamıştır. Kibele, dağlık yerlerde tapınılmasından dolayı doğa ve vahşi hayvanlarla da özdeşleştirilir. Mesela Ay ile Aslan onun en önemli sembollerindendir. Ay, ölüm ve yaşamın sürekli değişen yönünü, aslan ise kudret, irade ve adaleti sembolize etmektedir.

Yapılan tasvirlerde Kybele, oldukça yapılı bir kadın figürü ile birlikte doğurganlığına dikkat çekilerek kilolu gösterilir (Görsel 2). Pişmiş topraktan yapılan bu figürün ayaklarının dibinde yeni doğmuş bir bebek başı vardır.

Kalın kalçalı, büyük memeli, karnının altının bir üçgen biçiminde belirtilmesi gibi motifler analığı ve dişiliği simgelemektedir. Burada kadınsı özelliklere fazlasıyla vurgu yapıldığı görülür.

Görsel 2. Hittit, Ana Tanrıça Kibele. Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Ankara, Türkiye.

Yunan mitleri, rasyonel dünyadan tamamıyla kopmayan ve içinde gerçekliği de barındıran efsaneler olarak günümüze kadar gelmişlerdir. Yunan mitleri içerisindeki figürler, kutsallık ve kahramanlık vasıflarıyla sanat dalları içerisinde görsellik kazanmışlardır. Özellikle heykel sanatındaki bu insan figürleri, içinde bulunduğu öyküyü de anlatan kompozisyonlar dahilinde ele alınmıştır. Bu mitolojik efsaneler içindeki öğeler, heykeli yapılan mitolojik kahramanla birlikte bir tiyatro sahnesi gibi gösterilerek öykünün okunur ve kolay anlaşılır olmasını sağlamıştır.

Rheia annesi Gaia'nın birinci tanrı kuşağında yaşadığı serüvenin bir tıpkısını ikinci kuşakta yaşar. Rheia, zaman tanrısı olan kardeşi Kronos'a eş olur ve onunla üçüncü tanrı kuşağı olan Olymposluları doğurur. Fakat Kronos, doğan çocukların bir gün kendisinin de babasını devirdiği gibi bir oğlu tarafından devrileceği kehanetinin doğru çıkmaması için Rheia çocuk doğurdukça Kronos (Satürn) onları yutmakta ve midesine hapsetmektedir. Rheia bu duruma çok üzülür ve intikam arzusuyla, oğlu Zeus'u dünyaya getirmeden önce Uranos'la annesi Gaia'nın yardımıyla Girit'in Diktos mağarasına saklanır, orada Kronos'tan gizli oğlu Zeus'u doğurur. Sonra da koca bir taşı bezlere sarıp Kronos'a verir; tanrı bunun bir taş olduğunu anlamadan midesine indirir (Cömert, 2010:15). (Görsel 3).

Görsel 3. Rheia ve Kronos, bir Roma sunağından kabartma, Roma, Museo Capitolino.

Zeus sadece kadınların güzelliğine değil güzel olan her şeye hayrandı, Zeus bir gün Ganymedes adında çok güzel bir delikanlıyla karşılaştı. Ganymedes, Frigya kralı Tros'un oğlu ve ölümlü insanların en güzelidir. Öylesine

güzel öylesine çekici bir gençti ki Zeus kendini bu delikanlının cazibesine kapılmaktan alıkoyamadı ve onu sonsuza dek yanında tutmak için beraberinde Olympos'a götürmeye karar verdi. Bir gün Ganymedes İda (kaz) dağlarının yamaçlarında sürüsünü otlatırken Zeus bir kartal şekline girerek Olympos'tan aşağıya iner ve Ganymedes'i omuzlarından yakaladığı gibi tanrılar dağına götürür (Görsel 4). Böylece ölümsüzlüğe ulaşmıştır Ganymedes ve tanrıların şarap sunucusu olmuştur. Babası ise, çocuğuna karşılık Zeus'tan tanrıların kullandığı atlara benzer iki at armağan almıştır.

Görsel 4. Leochares (?), Ganymedes'in Kaçırılışı, İ.Ö. 350-320, Roma Dönemi Kopyası, Roma, Vatikan

Yunan mitlerinde sıkça rastlanan tanrılarının, ölümlü insana karşı acımasız eylemlerinin öyküsü olan Laocoön grubu heykeli, M.Ö. 175-150 yılları arasında Agesander, Athenodoros ve Polydorus tarafından yapılan Laocoön ve Oğulları Heykeli 1506 yılında Roma'da ortaya çıkmıştır (Görsel 5). Bu heykel, antik dönemin en önemli anıtlarından biri olma özelliğini taşımaktadır. Heykel ayrıca geçmiş ile modern dünya arasında hala aşılmamış patetik unsuru belirginleştirir.

Troya'yı ele geçirmeye çalışan, içinde Yunan askerlerinin bulunduğu tahta atı şehre sokmamaları konusunda halkı uyaran rahip Laocoön'ün dramını anlatan heykelde; Yunan efsanelerine göre denizden çıkan iki yılanın Laocoön ve iki oğlunu boğarak öldürmesi konu alınmıştır. Yılanlarla olan mücadelesi oldukça gerçekçi yorumlanan mermer heykelde dinamizm, gerilim, figürlerin acıyla biçimlenen yüz ifadesinde ve hareketlerinde ustalıkla yoğun bir şekilde işlenmiştir (Görsel 6 detay). İki yanındaki oğluyla yaşam mücadelesi veren Laocoön, yüzündeki acı ifadesine rağmen hayatta kalmaya çalışırken, oğulları yılanlara teslim olmak üzeredir. Mermerin soğuk yüzü figürlerin hissettiği acıyı yansıtırken, üçgen kompozisyon içindeki hareketle birlikte kurulan dengeyi figürleri saran yılanlar tamamlamaktadır.

Laocoön heykeli, ilk bakışta izleyiciye ruhsal enerjisini yansıtmaktadır. Hareketin heykele yansıması Klasik dönem heykellerinde görülüyordu fakat duygunun heykele işlenmesi (yüz ifadeleri) Helenistik dönem heykellerinde ortaya çıkıyor. Heykelde rahip Laocoön, bu kadar büyük bir acı içerisindeyken bile bağırması Helen sanatının güzellik anlayışından kaynaklanmaktadır. Helenli yontu ustaları, acıyı değil, acı içinde acıya direnen anı, heykelde kalıcı kılmak ve anıtlıştırmak istemişlerdir. Ani duyusal olarak acı veren bize aynı anda haz vermez. Fakat aynı anda estetik haz verebilir (Sanal 1).

Görsel 5 Agesander, Athenodoros ve Polydoros. Laocoön ve oğulları heykel grubu. M.Ö. 175-150
Görsel 6. Laocoön ve oğulları heykel grubu detay

Bugün bile hayranlık uyandıran bu zanaat ürünü heykeller, siparişi veren kişinin arzuları yönetiminde, tam anlamı ile üretilmekteydi. Bugün müzelerde varlık sürdüren bu heykeltıraşlık ürünleri ya kült ya da bir eşyanın parçası olarak, genel anlamıyla belli bir amaca hizmet eden, yararlı nesnelere. Diğer taraftan bu eserler, toplumun dine ve politikaya uygun yönlendirilmesi amacıyla üretilmekteydiler.

Mitoloji ve Sanat İlişkisi

Mitoloji ve sanat ilişkisi, insanlığın ilkel dönemlerinden itibaren açıklayamadığı durumları açıklamak, korkularından korunmak için büyüsel ve inançsal amaçlarla mağaralara çizdikleri resimlerden itibaren başlatılabilir. Zira bu resimler o dönemde insanların ne yaşadığından çok neyi yaşamak istedikleriyle alakalı düşünce, büyü ve isteklerinin yansımalarıdır. Bu bağlamda her dönem ve her toplumda mitos kavramıyla ilişkili, insanlarca üretilen her ürün için mitoloji ve sanat ilişkisi gözetilebilir. Özellikle Rönesans döneminde yeniden canlanan Antik sanat ve mitoloji ilgisi günümüz çağdaş sanat eserlerine kadar her dönemde kendini göstermiş ve günümüzde de hala göstermektedir.

Eski Taş Devri gibi erken dönemlerdeki mağara resimleri ve heykeller incelendiğinde, bunları yapan kişi tarafından herhangi bir modele bakılarak oluşturulmadığı görülmektedir. O dönemin özellikleri dikkate alınarak tekrar düşünüldüğünde, büyük olasılıkla o eserlerin yaratıcılarının kendi belleklerinden yapıldığı anlaşılır. Bu ise o dönemlerde o eserleri oluşturmak için yaratıcısının doğrudan doğruya gözüyle gördüğü bir modele bakarak eser icra edemeyeceği nedenine dayanmasıdır. Bunun sonucunda bu eserler için, belli bir hayvanın ya da insanın ya da belli bir durumun resmedilişleri anındaki tekrarlanamaz yanlarını değil, genelleştirilmiş konu tasarımlarını yansıttıklarını söylemek mümkündür. Bu tasarımlar doğaya bakarak değil, tamamen üreten kişinin belleğinden oluşturulan bu genelleştirmeler, ister kadın kimliğinde cinselliğin adeta şematik bir hâlinin verilmesine bürünsün, ister hayvan veya insan tasvirlerinin soyutlamasına bürünsün ve ne kadar yalın görünürse görünsün, salt algılama ya da saptama ürünleri değildiler; çünkü bu genelleştirmelerin yapılabilmesi için önce o sahnelerin bellekte canlandırılması ve bu canlandırmanın yapılabilmesi için de resimlenen varlığın ya da canlılığın özellikleri üzerine düşünülmesi; bu düşünsel boyuta ulaşıldıktan sonra bunların etki ve önemlerinin çözümlenebilmesi ve herhangi bir başka varlıkla ya da imge ile yan yana kullanıldığında nasıl bir birleşime ulaşabileceğinin önceden tasarlanma süreci gerekmektedir. Bu zihinsel süreç tamamlandıktan sonra, bilinçte tasarlanan bu görüntülerin somutlanarak yeniden yaratılması ve böylece diğer insanlara sunulması gerçekleşmektedir. Rönesans'ın önemli sanatçısı Michelangelo' nun ilk dönem eserlerinden itibaren sıklıkla mitolojik referanslar görülmektedir. Sanatçının Baküs isimli Yunan ve Roma mitolojisinde şarap tanrısı olan Baküs (Dionysos)'ü temsil eden eseri de ilk dönem eserlerinden olup Roma'da banker olan Jacopo Galli'nin bahçesi için yapılmıştır (Görsel 7). Dönemin modasına uygun olarak Antik etkiler taşıyan eser, normal insan boyutlarına uygun olarak işlenmiş; yumuşak hatları sarhoşluk etkisiyle güçlendirilen Baküs, oğlan yüzlü olarak betimlenmiştir ki bu da sanatçının kişisel beğenisinin bir yansıması olarak görülebilir. Baküsün sol elinin arkasında duran ve üzümünü yiyen çocuk figürü ise Bacchus'un simgelerinden biridir (Görsel 6). İnsan gövdeli, keçi bacaklarına sahip satirler Bacchus kültürünün önemli parçasıydılar ve Bacchus'un beraberinden ayrılmazlar. Satir, mitolojide, belden üstü insan biçiminde

belden aşağısı ise at veya keçi biçimindeki yarı tanrıyı simgelemektedir (Sanal 2).

Görsel 7. Michelangelo, Baküs, mermer, 1497, 174 cm (Kaideli 230 cm), Bargello Müzesi, Floransa

Michelangelo'nun 1501-1504 tarihleri arasında yaptığı en bilinen heykellerinden biri olan ve Rönesans heykel sanatının bir başyapıtı kabul edilen bu eser, Davut'un Golyat'la mücadelesini betimlemektedir (Görsel 8). Bu heykel Rönesansın en üst noktası olarak kabul edilir. Rönesans heykelindeki kusursuz form, denge, zarafet ve orantı Davut heykelinde görülmektedir. Kaşları çatık, boynu gergin, suratı asık ve damarları belli olan Davut, bu haliyle Golyat ile savaşıma karar verdiği anki halini bize yansıtmaktadır. Kararlı ve kendinden emindir. Yakından bakıldığı zaman Davut'un, sol omuzunun üzerinden, sağ eliyle bir taş ve Sol eliyle de bir sapan tutmakta olduğu görülmektedir. Bu, Davut'un zalim dev Golyat'la karşı karşıya geldiği ve ona saldırmaya karar verdiği anı tanımlar. Ancak Michelangelo, gelecekteki kralın korkunç düşmanını heykeline dahil etmediği için sözleşmeyi bozmuştur. Bu eserde Golyat görülmemektedir. Vücut ağırlığını sağ bacağı taşıırken sol bacak tamamen serbest bir duruş içindedir. Heykelin başı ve üst gövdesi alt vücuduna oranla daha büyüktür (Sanal 3). (Görsel 8).

Görsel 8. Michelangelo Davud 1501-1504

14. yüzyıldan 16. yüzyıl sonuna kadar etkisini gösteren Rönesansta heykel sanatı eski geleneğinden uzaklaşarak modernizme kadar yeni bir değişim sürecine girmiştir. Bu dönemde İtalyancaya çevrilen antik çağ mitolojileri Hristiyan ikonografisine adapte edilmiştir. Buna bağlı olarak da henüz kilise boyunduruğundan kopmayan heykel sanatında mitolojik öyküler tasvir edilmiştir. Roma mitolojisindeki haberci tanrı olan "Uçan Merkür" heykeli durağanlığa karşı hareketi ön plana çıkaran Rönesans heykel anlayışına iyi bir örnektir (Görsel 9).

Manyerist dönemin ustalarından heykeltıraş Giovanni Bologna Uçan Merkür heykelinde konu anlatımından çok estetik kaygılar taşıyarak ve kendi özgünlüğünü yansıtacak şekilde çalışmış sanatçı özelliğinin güçlenmesine örnek olmuştur. Bu heykelde sanatçı, elinde asası, kanatlı balığı ve ayak bileklerindeki kanatlarla birden çok bakış açısı ile izlenebilecek, havada hızlı bir uçuş duygusu yaratmak istemiştir.

Görsele 9. Uçan Merkür ,Giovanni Bologna. 1585

1598 yılında Napoli'de doğan Bernini, Barok dönemin en önemli heykeltıraşı ve mimarıdır. O, heykel sanatının gelişmesinde yeni yollar açmış büyük bir sanatçıdır. Bernini burada diğer Davut heykellerinden farklı olarak hikayedeki savaş anını canlandırmıştır (Görsele 10). Tabiri caizse gergin bir ok gibi duran figür, düşmanını görmüş ve ona karşı hamlesini yapmak için harekete geçmiştir. Golyat esere dahil edilmemiştir. Davut heykeli için hatlar çok belirgindir. Davut çıplak olarak değil üzerini örten yoğun bir kumaş parçasının içindedir. Vücudu esnek bir halde, düşmanına doğru dönmüştür. Bernini'nin teknik anlamdaki başarısının yanı sıra, eseri ölümsüz kılan en önemli özellik, Tevrat'ta bahsi geçen detayların heykelle aktarımıdır. Davut'un boynunda asılı olan çoban kesesi ve sağ elinde tuttuğu sapan buna güzel bir örnek oluşturmaktadır.

Davut heykeli oldukça sert ve abartılı bir yüz ifadesi ile yapılmıştır. Bernini'nin bütün heykellerinde bu abartıyı görülmektedir. Heykeller duygu durumlarını abartılı bir biçimde sergilemektedir. Sanatçı bu şekilde insan psikolojisini heykellerine yansıtır. Bernini'nin Davut heykeli yalnızca fiziksel bir zaferin değil psikolojik bir zaferin de tasviridir. Kaşları çatık, dudaklarını ısırarak bu Davut mutlak zaferi hedeflediğini izleyiciye açıkça belli eder. Işık ve gölge kullanımını konusunda ustalığıyla bilinen Bernini, bu eserinde de ışık ve gölge yardımıyla anlatılan hikayeyi daha etkili kılmıştır (Görsele 10).

Görsele 10. Bernini, Davut, 1624

Apollo ve Daphne isimli heykelin de yine esin kaynağı Yunan mitolojisidir. Eros'u kızdıran Apollo, Eros tarafından cezalandırılır. Eros hazırladığı iki oktan aşık eden altın oku Apollon'un kalbine, nefret ettiren kurşun oku da Daphne'nin kalbine atar. Sonuç olarak Apollon aşık olduğu Daphne'nin peşinden koşup dururken Daphne

kaçar ve tam yakalanacağı sırada Apollon'dan kurtulmak için ırmak ve deniz tanrısı babasından yardım ister. Bir defne ağacına dönüşerek Apollon'dan kurtulur (Görsel 11).

Görsel 11. Bernini, Apollo ve Daphne, 1622-1625

Birçok sanatçı ve mitolojiyle uğraşan uzmana göre, eskiye ait pek çok değer ve bilgi, günümüzde de şekil değiştirerek ve belki de anlam kaymasına uğrayarak devam etmektedir. Fakat bunlar çağdaş insanın farkındalığıyla karşılaşmadığından, hak ettiği dikkati toplayamadan var olmaya devam etmektedir. Bir mitosun, çağdaş insanın bilimsel bakışıyla yoğrulup güncele uygun hâle getirilmesi için, sembolik olarak yorumlanması gerekmektedir. Bu bağlamda Campbell, sembolik yorumu pragmatik (faydacı) bir zeminde ispatlamamakla birlikte, mitin modern insanla bağdaşması gerektiği durumunu savunmaktadır.

Mitoloji uzmanı Joseph Campbell da bu görüşü desteklemektedir. Ona göre; ilkel ve eski insanın bilgileri, çağdaş insanın yanlış anladığı için körlükle göz ardı ettiği mitlerdir ve doğru anlaşıldıkları takdirde, insanı manevi felaketten kurtarabilecektir. Dahası eğer bu mitlere kulak verilir ve odaklanırsa, bu beraberinde çağdaş insanı umutsuzluktan kurtarabilecek tam bir aydınlanmayı da getirecek kadar güçlü bir eylem olacaktır. Campbell, bu aydınlanmayı tutkuyla, ama aynı zamanda tevazuyla sunmaktadır. Tutkusunun nedeni, doğanın insana bu mitleri ulaştıran cömertliğinde, tevazusu ise kendisinin yeni bir şey keşfetmediğinde, aksine kullanılması gereken bu malzemenin eskiden beri var olmasında yatmaktadır (Campbell, 2003: 90).

Rönesans ve sonrasında heykel sanatının hem içerik hem de biçimsel evrimi 19. yüzyıl ile birlikte yeni ve evrensel bir dilin ifade aracı olarak varlık değeri kazanmıştır. Her alanda yaşanan değişimler, dünya savaşları, sanayileşme, Fransız Devrimi gibi faktörler toplumsal yapıyı kökten değişime uğratmış ve bunun paralelinde de sanat anlayışı yeni ve modern dönemin aynası olmuştur. Rönesans ve sonrasında aşırı klasik tutkusu, modern dönemle birlikte terk edilerek arkaik toplumların sanat eserleri ve kültürleri araştırılmaya başlanmış; Afrika, Uzakdoğu, Amerika ve Mısır gibi eski uygarlıkların sanat eserleri ve biçim dili modern sanat akımlarının ilham kaynağı olmuştur. Brancusi, Picasso, Arp, Henry Moore, Max Ernst gibi modernist heykeltıraşlar bu ilkel uygarlıkların mitoslarından ve ritüel objelerinden faydalanarak yeni ve yaratıcı bir çıkış noktası aramışlardır (Atalay 2014: 13).

Özellikle Brancusi, heykellerinde mitolojik öyküleri sıkça kullanmıştır. Maiestra "Altın Kuş" heykeli Romanya'da halk arasında yaygın olan bir efsanenin kahramanıdır. Efsaneye göre Maiestra mistik güçleri olan altın bir kuştur. Sesi de sihirli güçlere sahiptir ve aşkın habercisidir. Brancusi heykelinde bunu vurgulamak için kuşun gagasını açık yapmıştır (Görsel 12). Malzemesi bronz olan bu heykel altın gibi parlatılmıştır ve bu da zenginliği vurgulamaktadır.

Görsel 12. Constantin Brancusi, Maiatra "Altın Kuş"1910-1912

1900 sonrası Brancusi gibi mitolojiden etkilenen pek çok sanatçı, ilkel uygarlıklara ait mitosların anlatımcı gücünü heykellerinde yaşatmışlardır. Metaforlarla ve simgelerle yüklü bu mitoslar, evreni, doğayı ve yaşamı kavrayıp anlamaya yöneliktir. Bir açıdan doğanın acımasız güçlerine karşı insan varlığını sürdürmede yaşamın varlığını sürdürmede yaşamın, yaşamının en temel aracı mitoslar olmuştur. Efsanelerden destanlara, öykülerden masallara kadar şiir esaslı bu yalın anlatımlar hem üretildikleri dönemde, hem de günümüze kadar görsel dilde özellikle heykel sanatında yoğun olarak kullanım alanı bulmuştur.

Kavramsal temelli özgürlükçü sanat hareketi olan Art-Povera (Yoksul Sanat) Neo Avangard bir yaklaşımla, doğal varoluş yasalarının keşfini gündelik yaşam ile birlikte malzemeler de ararken elit kesimleri, malzemenin değerini ve anlamsal şifreleri yoksullaştırmaktadır. Tarihselle günceli buluşturan, değer kavramıyla ironik yaklaşımlar sunmasına bir örnek, Michelangelo Pistoletto'nun 1967'de yaptığı zıtlıklara dikkat çektiği "Paçavraların Venüs'ü (Venus of the Rags)" adlı yapıtıdır (Görsel 13). Çeşitli okumalara açık olan çalışma, geleneksel değerlere ve estetik yaklaşımlara sırtını dönen, sanata ve hazır nesnesine yeni bir anlayış sunmaktadır.

İdeal güzelliğe sahip ve erotik bir duruş sergileyen Venüs heykeli formundadır. İzleyicinin rahatça görebilmesine izin verecek şekilde yerleştirilmesinin aksine heykel, yağın halinde duran kıyafetlere doğru çevrilerek konumlandırılmıştır.

Roma güzellik tanrıçası Venüs, insanlığın tüm birikiminin tamamı olan mitlerin, inançların ve değerlerin tümünü temsil eder ve tüm bunlara günümüz koşullarında alınmış bir şekilde ya da giyilecek yeni şartlara doğru izleyiciye sırtını dönmüştür. Hazır nesnenin tüketim dolu dünyasında artık tanrı kapitalist sistemdir yorumu yapılabilir (Orhan 2019: 20).

Görsel 13. Michelangelo Pistoletto'nun 1967, Paçavraların Venüs'ü (Venus of the Rags)

Tüketim dünyasının yığınlarını bize gösterip galeriyi atıklarla kaplayan yeni gerçekçiliğin önemli isimlerinden Arman'ın (Armand Pierre Fernandez) yapıtları arasında mitolojik bir tanrı olan Eros çalışması da mevcuttur (Görsel 14).

Bireyin değerinin her düzeyde olumlanması olarak karşımıza çıkan sevgi Eros'tur. Gerçekliğin ahlak ve psikoz arasında olması ironiktir. Erosun her zaman ironik oluşu Thomas Mann'ın "ironi erotiktir" vurgusunu akla getirir. Sanatın bu aurasındaki çekim, ona olan ilgimiz bizi harika bir çelişkinin içine iterken, yaşamın ahlaki eleştirisini yok sayıp zevkle yaşamı kutsayıp, onu ödüllendirip canlandırma ve yargılama arasındaki çekimdir. Zevk ve bilinç etkisinin eşitliği bizi onay bekleyen yaşam ile ruhumuz arasındaki bir sözleşme gibi duran bir bağ ilişkisidir. Bu güçlü bağ ilişkisi köktenci ve tutucu olması yaşam ile ruhun ortasında bulunması ironinin çıkış noktasıdır.

Görsel 14. Arman, "Eros Inside Eros", Washingtonin DC, Hirshorn Museum and Sculpture Garden, 1986

Kiki Smith, döneminin olduğu kadar günümüzün de önemli sanatçılarından biri olarak kabul edilir. Sanatçı, beden temsili üzerinden çok yönlü üretimi ve farklı disiplinlerde çeşitli malzemelerle ortaya koyduğu çalışmalarıyla tanınmaktadır..

Kadın imgesini kendi gözüyle inşa eden Smith, geçmişten günümüze uzanan süreçte kadına dair tüm mitolojik figürler üzerinden eleştirel bir bakışla, dini ve mitsel semboller, masallar ve halk söylenceleri açısından öyküsel ve figüratif olarak çalışmalar gerçekleştirir. "Tale, Doğum, Lut'un Karısı ve Lilith" gibi eserleri mitolojik bağlamda ürettikleri eserlerinden bazılarıdır. Eski söylencelerden mitlere, tüm tek tanrılı dinlerdeki yaratılış anlatısındaki yeriyle kadına özgü başkaldırının sembolü olan bu kadın figürü; kadınlığın baskılanmış yanı ve ehlileştirme nedeni olarak görülmektedir. Smith bu anlatıları yakınlaştırır ve heykeli duvara asılarak baş aşağı görüntüler, cam gözleri ürkütücü bir şekilde izleyiciye bakar (Chatzoudas, 2018:1083). (Görsel 15).

Lilith, tüm dinsel metinlerde ve mitolojik anlatılarda da geçen mitolojik bir karakter olarak kadınlığın ataerkil bir sisteme karşı yeniden doğumunu sembolize etmektedir. Lilith Âdem'in ilk eşidir ancak hoş görülmemeyen bir şekilde onu terk etmiş, cennet bahçesinden kaçmıştır. Lilith, erkekten sonra gelen ikincil statüyü reddetmiş, bu nedenle de kadın gücünün, kadınlığın iradesinin sembolü olmuştur. Eski İbrani kaynaklarına göre ise Lilith gece şeytani olarak tanımlanmaktadır (Görsel 15).

Görsel 15. Kiki Smith, Lilith, 1994.

Görsel 16. Kiki Smith, Lilith (detail)

Post modern heykelleriyle soyut ve minimal etkiler barındıran çalışmalarıyla Anish Kapoor, Asya'nın mitolojik öykülerini de yansıttığı çalışmalarında kendi kültürüne özgü renkleri, yerçekimi, derinlik, algısallık,

geometrik ve koca kırmızı deliklerle oluşturduğu formlara, yüce ve sıradan hissiyle, varlıkların ontolojik ayarlarıyla oynayıp duyarlı bir spiritüellik kazandırmaktadır. 2002 yılında gerçekleştirdiği "Marsyas" adlı yapıtında Anish Kapoor, çalışmasının ortaya nasıl çıktığını, Yunan mitolojisindeki Marsyas mitinden yola çıktığını açıklar. Marsyas bir satirdir (Görsel 17). Yani Yunan mitolojisinde dağlarda, kırlarda gezinen, zevk, sefa peşinde olan belden yukarısı insan, aşağısı keçi biçimindeki mitolojik varlıklardır. Marsyas'ın çığlıkları, akan kanı ve kollarından bir ağaca asılı bedeninin gerginliğinden ilham aldığını dile getiren Kapoor, 150 metre uzunluğunda ve üç çelik halka arasında yaptığı yapısal gerilimi, beden diline dönüşümünü anlattığı devasal çalışmasında, mekana sıkıştırarak sergileme amacı, bütünü gizemini, çalışmanın kendisin de korumak istemesinde saklıdır (Sanal 4).

Sanatçının Yunan Mitolojisindeki Satir Marsyas'ı konu edinen yapıtı izleyene biçimsel hiçbir açıklamada bulunmamaktadır. Eserin adının Marsyas olduğunu bilmek dahi, ilk bakışta bir şey ifade etmeyebilir. Sanatçı kırmızı dev bir PVC'yi gerilip üstündeki derisi sıyrılmış bir kas demeti gibi müzenin bir ucundan diğerine uzatmıştır. Yapıt kendisini çok geniş üç çelik halka arasında yüzülmüş bir deri gibi gerilerek biçimlendirmektedir (Görsel 17).

Kapoor, bir mühendislik dilinin beden diline dönüşmesiyle ilgilendiğini vurgulamıştır. Sanatçı için, eserin tamamına ait bir görüntü yakalayamıyor olmak önemlidir. Bu bağlamda eser, bina içine sıkışmış ve kısmi bir bölümü görünmektedir. Kapoor' a göre, eser gizemini korumalı ve planı asla ortaya çıkmamalı. Sanatçının amacı gizemli ve sır olarak kalacak eserler üretmektir.

Görsel 17. Anish Kapoor, Marsyas, Tate Modern, 2002-2003

Damien Hirst sanat ve güzellik, din ve bilim ile yaşam ve ölüm arasındaki karmaşık ilişkileri inceleyen yerleştirmeler, heykeller, resimler ve çizimler yarattı. Yaşam, ölüm ve bilime olan ilgi, Damien Hirst'in çalışmalarındaki ortak temadır. Damien Hirst, 2006 yılında "Bakire Anne" adlı heykel çalışmasında kullandığı dini mitosta, karnında İsa'yı taşıyan bakire çalışmasının ardından "Meleğin Anatomisi" çalışması ile 2010 tarihlerinde "Efsane ve Mit" adlı heykel çalışmalarında bedende kullandığı iskelet ve kaslarda kesitler göstererek sergiler. (Görsel 18-19). Bedenlerin yarısı anatomik olarak kesilmiş olan tek boynuzlu at (Unicorn- Mith) ile kanatlı at (Pegasus- Efsane) çalışmalarını sergiler. Her iki figürün arkasında yatan şey, bilim ve din konularını sürekli araştırmasıdır. Mitolojik bir varlığı parçalamak ve hiçbir şekilde ölümlü bir attan farklı olmadığını göstermek için mitolojinin büyüsünü bu iki çalışmada bozmuştur (Sanal 5).

Efsane, Unicorn 10 ayrı elementten, 11 kanatlı attan oluşmaktadır. Unicorn'un kırılabilirliği ve atın geniş kanat aralığı belirli zorlukları temsil etmektedir. Normalde bu büyüklükteki bir nesneyi taşıyacak bir kaide yerine Hirst, dar bir kaide tasarlamıştır (Görsel 18-19). Aynı zamanda, nesnelere anatomik yapısını da korumuştur.

Görsel 18. Damien Hirst, Pegasus, Efsane(Legend), 2010
Görsel 19. Damien Hirst, Mith 2010

Yüzyıllardır aşk ve güzellik tanrıçası olan Venüs bu çalışmada artık güzellik kavramının sıradanlığına ve önemsizliğine vurgu yapan bir yorumlamayla izleyicinin karşısına çıkmıştır (Görsel 20). Pistoletto tarafından sıradanlığı vurgulanan Venüs, sanatçı Jeef Koons tarafından tekrar anaç ve bereket tanrısı olarak yorumlanmıştır. Popüler kültür söylemleriyle sanatçı tarafından yeniden yorumlanmış olan "Balon Venüs" adlı eser, "Willendorf Venüs" referans alınarak yapılmıştır. Sanatçı herkesin anlayıp zevk alabileceği çalışmalar üretmek istediğini dile getirmiştir (Arı, 2019: 327).

Görsel 20. Jeff Koons, Balon Venüs, 259.1 x 121.9 x 127 cm, Gagosian Galeri, 2012

Günümüz sanatçılarından Jam Sutton, mitolojik imgelerle günümüz toplumu arasında bağlar kurarak dijital heykeller üretmektedir. Sanatçı, Antik mitolojiyi günümüzle bağlamak için hem teknik hem de kavramsal süreçler kullanmaktadır. Jam Sutton'ın dijital heykelleri teknolojik ilerleme yoluyla mitolojiyi, Avatar ve kimliğin bozulmasını sorgulamakla beraber çalışmalarında 3D taramayı kullanan sanatçı, insan biçimini dijital hale getirerek kimliğin mitolojik dönüşümlerine referans veren sanal "Avatar" heykeller oluşturmaktadır. Bu dijital heykeller, 3D tarama işlemi sırasında verinin yanlış hizalanması nedeniyle oluşan bozulmalar ve çatlaklar vasıtasıyla Antik kalıntılara atıfta bulunmaktadır. Sanatçı bu çalışmalarında klasik görüntüyü dijital görüntüyle sunarak, klasik heykel üretim yöntemleriyle çağdaş heykel üretim yöntemlerini sorgulamaktadır (Görsel 21). (Mansuroğlu, 2018: 41-42).

Görsel 21. Jam Sutton, Transformation of Zeus (Zeus'un Dönüşümü), dijital heykel, 2017

Sonuç

Görülmektedir ki; sanat tarihinin çok eski zamanlarından günümüze kadarki olan süreçte heykel sanatında mitolojiyi konu alan pek çok eser üretilmiştir. Antik Yunan sanatından Rönesans sanatına, Barok sanatından Neoklasik sanata, Romantizmden Sürrealizme, Pop Sanattan günümüz sanatına kadar hemen her dönemde işlenen mitoloji kendini farklı dönemlerde farklı formlarda, farklı tekniklerde göstermiş, sanat değiştikçe mitolojik imgeler de değişmiş ve kendine farklı alan ve disiplinlerde yer bulmayı sürdürmüştür.

Hayal gücünün verdiği zengin ifade alanında, doğa güçlerini ve doğa olaylarını vurgulayan bu simgesel anlatıların aynı zamanda insanlık için kutsal bir ağırlığı da vardır. Nereden bakılırsa bakılsın mitosların, çok eski zamanlardan bu yana, önceleri kulaktan kulağa yayılarak, sonrasında ise kimileri, özellikle de edebiyat ve yazarlıkla ilgilenen kişiler tarafından kayda alınarak, günümüze ulaşmış olduğu ve bu süreçte birbirlerinden beslenerek zenginleştiği bir gerçektir. Mevcut kaynaklara bakıldığında ise mitosların, büyük bir çeşitlilik içinde, evrenin ve insanın yaratılıştan, doğa güçlerinin birer dev olarak türettiği tanrılara kadar pek çok soruyu yanıtladığı ve toplumsal inançların hangi yönde seyrettiği gibi konularda da uygarlık tarihine ışık tuttuğu doğrulanmaktadır. Mitosların kutsallık anlamındaki yönünün, yine kendi kökenlerine ilişkin dayanaklarından ve yansıttığı bilgilerden geldiğini söylemek mümkündür.

Geçmişten günümüze, mitolojiyi değiştirip geliştiren sanatçılar günümüze değin mitolojiyi eserlerinde sıklıkla kullanmış, kimi zaman doğrudan mitolojik hikayelerden referans alarak, kimi zaman da özellikle günümüz sanatına doğru sanatçılar kendi hikayeleriyle mitlerini yaratarak üretimler yapmışlardır. Özellikle Yunan mitolojisi etkisini başta Avrupa sanatı olmak üzere neredeyse tüm dünya sanatlarında göstermiş ve hala göstermektedir.

İnsan var oldukça sanat da mitler de ölmeyecektir. Sanatın dili, biçimi değişmektedir. İnsanın inanmaya ve yaratmaya olan eğilimi bitmeyecektir. Sanat, bu durumda doğaüstüne, ruhani olana, hayal gücüne en yakın dil olmaya devam edecektir. Tanrılar susmayacak, sanatçılar yoluyla konuşmaya devam edecektir.

Sonuç olarak, çok eski çağlardan günümüze kadar insanlığın inandığı ya da inandırıldığı somut yanılsamalar, bir bakıma mitolojik olgular, imaj ve inanç saplantılarını en iyi şekilde ifade eden anlatımlar olmuştur. Değişen zaman ve sosyokültürel değerlerle birlikte değişime uğramış ve farklı biçimlerde yeniden oluşturulmuşlardır. Bu araştırmanın genel formu da, bu bağlamdan yola çıkarak, mitolojilerin, geçmiş ve güncel sanata yansımaları ile yeniden üretilişi ve mitoslarının plastik sanatın parçası olan heykel yapıtları üzerindeki dışavurumları üzerine yapılan tartışmalar, analizler ve çalışmalarla oluşturulmuştur.

Kaynaklar

- Arı, B.B.Ü. Geçmişten Güncele Venüs. idil, 55 (2019 Mart): s. 321-330. doi: 10.7816/idil-08-55-05
- Atalay, R. Mitolojinin Heykel Plastikine Yansımalarına Genel Bir Bakış, Sanat Dergisi, Yıl 2014, Cilt 0 , Sayı 25, Sayfalar 5 – 17
- Barthes, R. Çağdaş Söylenler. Çev: Tahsin Yücel. Metis Yayınları. İstanbul: 2003
- Campbell, J. Yaratıcı Mitoloji, (Çev: Kudret Emiroğlu), 2.Baskı. İmge Kitabevi, Ankara: 2003
- Cömert, B. Mitoloji ve İkonografi, 3. Baskı , Deki Yayınevi, Ankara: 2010
- Chatzoudas, M, Ç. Kiki Smith'in Çalışmalarında Mitolojik Unsurlar, İdil, 2018, cilt / volume 7, sayı / issue 49 DOI: 10.7816/idil-07-49-05
- Çınar, G. Heykel ve Mitoloji, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Heykel Anasanat Dalı Yüksek Lisans Programı, İstanbul: 2006
- Mansuroğlu, A. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Taner Ceylan'ın Altın Çağ Sergisi Bağlamında Günümüz Resminde Mitolojik İmge Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Hatay: 2018
- Orhan, U. Çağdaş Sanatta Mitoloji, Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Resim Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Mayıs, Batman: 2019

İnternet Kaynakları

- Sanal 1: <https://www.wannart.com/guzelligin-ve-korkunun-birlesimi-laocoon-ve-ogullari/> erişim: 12.9.2019
- Sanal 2: <https://www.tarihli-sanat.com/davut-heykeli/> erişim:10.10.2019
- Sanal 3: <http://www.birdakikadageziyorum.com/destinations/michelangelonun-erken-donem-eseri-sarap-tanrisi-bacchus/> erişim:11.12.2019
- Sanal 4: <https://publicdelivery.org/anish-kapoor-marsyas/>.
- Sanal 5: <https://www.nymphenburg.com/en/products/editions/myth-and-legend> erişim:11.11.2019
- ## Görsel Kaynaklar
- Görsel 1: <https://shwep.net/podcast/plutarchs-on-isis-and-osiris/> erişim: 08.09.2019
- Görsel 2: <https://www.wannart.com/anadolunun-bolluk-ve-bereket-tanricasi-kybele/> erişim:03.03.2019
- Görsel 3: http://www.aerenlund.dk/mytologi/greske_guder.htmlerişim: 12.12.2019
- Görsel 4 : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ganymede_Leochares_Vatican_Inv2445.jpg erişim:04.03.2019
- Görsel 5-6: <https://www.romeprivatguides.com/en/blog/about-vatican/laocoon-vatican-museums.html> erişim:12.04.2019
- Görsel 7: <https://www.repro-tableaux.com/a/michel-ange/the-drunkenness-of-bacchu-6.html> erişim:23.05.2019
- Görsel 8: <https://www.tarihli-sanat.com/davut-heykeli/>erişim:28.06.2019
- Görsel 9: <https://www.greekartshop.com/Hermes-Flying-Mercury-Greek-Roman-God-Statue-Sculpture-Figure-Bronze-Finish-14-7> erişim: 22.06.2019
- Görsel 10: <https://www.tarihli-sanat.com/davut-heykeli/>erişim: 02.07.2019
- Görsel 11: [https://www.wikiwand.com/en/Apollo_and_Daphne_\(Bernini\)](https://www.wikiwand.com/en/Apollo_and_Daphne_(Bernini))erişim:10.07.2019
- Görsel 12: <https://www.guggenheim.org/artwork/660>erişim:20.07.2019
- Görsel 13: http://www.yapi.com.tr/haberler/michelangelo-pistoletto_95687.html
<https://www.guggenheim.org/artwork/660>erişim:25.07.2019
- Görsel 14: https://hirshhorn.si.edu/search-results/search-result-details/?edan_search_value=hmsg_87.10 erişim: 19.08.2019
- Görsel 15-16: <https://www.flickr.com/photos/57719614@N07/5479118975/lightbox/> erişim:13.09.2019
- Görsel 17: <https://publicdelivery.org/anish-kapoor-marsyas/> erişim:18.09.2019
- Görsel 18: <https://www.designboom.com/art/damien-hirst-at-chatsworth-house/> erişim: 23.10.2019
- Görsel 19: <https://delood.com/photostory/sothebys-beyond-limits-2011/> erişim: 23.10.2019
- Görsel 20: <https://www.themilliardaire.com/en/art/balloon-venus-a-unique-creation-7815/> erişim: 28.10.2019
- Görsel 21: <https://jamsutton.com/portfolio/transformation-of-zeus-ii> erişim: 29.10.2019

MYTHOLOGICAL IMAGES IN PASTURE ART FROM PAST TO PRESENT

Dilek TOLUYAĞ

Abstract

In this article, information is given about how mythology has taken place in the art of sculpture in the process from past to present and it is still a preferred source of inspiration in today's art. From the past to the present, the works of mythology-themed sculptural art have been mentioned and these works have been examined and interpreted in the context of mythological image use. It is also to clarify how mythology stands in today's art. Looking at the history of art, there are many examples of the relationship between mythology and sculpture. Especially Greek mythology has shown its effect in almost all world arts, especially European art, and it still exists.

Keywords: Mythology, Sculpture Art, Greek mythology